

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para, De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din, Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 49.

Sobota 15. junija 1929.

Leto IV.

Programatična plat angleške delavske stranke.

Njen kažipot k uresničenju socializma.

V času, ko delavska stranka prevzema vladne posle v Angliji, bo zanimalo naše čitalce, ako jim orišemo bistvo in razvoj te mogočne stranke. Priobčili bomo nekaj poglavij iz Wertheimerjeve knjige »Das Antlitz der britischen Arbeiterpartei«, ki je izšla pred tednom dni v Berlinu v založbi Dietza. Kdor se hoče temeljiteje spoznati s tem predmetom, naj si knjigo naroči.

Najprej hočemo orisati programatično plat te stranke. Wertheimer piše o tem:

»Značilno za duh, ki preveva angleško delavsko gibanje je to, da je mogla Labour party (izgovori: lābur parti = del. stranka) skoro dve desetletji delovati v javnem življenju, doseči milijon članov, vzrasti v tretjo veliko parlamentarno stranko, preden je l. 1918. začutila potrebo, da programatično ugotovi svoje cilje. V nasprotju s strankami celinske Evrope, katerih razvoj in razmah so na vsak korak spremljali programi, se je Labour party od svoje rojstne ure pa do zadnjega vojnega leta zadovoljevala s tem, da je na svojih kongresih sklepala o posameznih zahtevah splošnega in posebnega (večinoma posebnega!) značaja, ne da bi poskusila, ta pestri mozaik osnovnih mišljenj spraviti v okvir enotnega programa. Ko se je vendarle k temu odločila, — junija 1918 —, se je to zgodilo pod tako nenavadnimi okoliščinami, da je moral program, izdan pod imenom »Labour and the New Social Order« (Delo in nov socialen red) nositi znamenje ure, iz katere je bil porojen. . . . V kolikor ima ta »strah« pred programom svoje splošne vzroke, je to posledica v vseh plasteh Vel. Britanije obstoječega nezaupanja do plodovitosti teoretičnih razprav, do vsega sistematičnega mišljenja. Izkušnje so pri Angležih v politiki vedno odločale.

Posebne okoliščine, ki so ovirale sestavo programa ob začetku gibanja, lahko brez truda pojasnimo iz zgodovine in organizatorične sestave Labour party. Čeprav so bili zraven tudi idejni momenti, je bila vendarle angleška del. stranka ustanovljena kot organizacija, katere naloga naj bi bila, »v parlamentu resnično registrirati (beležiti) učinke industrijske revolucije na družabne razmere«. Socialistično mišljenje je imelo pri tem le toliko pomena, v kolikor so bili strastni socialisti oni, ki so prvi delali pot za samostojno del. stranko. Njihov impulz je sicer zadoščal, da so prepričali strokovne organizacije o potrebi lastnega neodvisnega parlamentarnega zastopstva, vendar pa niso mogli novo nastali organizaciji dati socialistične vsebine. Od ustanovitve dalje so strokovničarji tvorili 90% njenega članstva.

Od 375.931 članov, ki jih je imela stranka v letu 1900/01, t. j. prvo leto svojega obstoja, je bilo 353.070 članov strokovničarjev; le 22.681 jih je pripadalo trem del. strankam priključenim socialističnim družbam: »In-

dependent Labour Party« (neodvisna del. str.), »Social Democratic Federation« in »Fabien Society« (fabijška družba). Teh skromnih osem odstotkov celokupnega članstva je tedaj praktično predstavljalo celoto zavodnih socialistov v novo ustanovljeni organizaciji.

Razumljivo je, da tu niso bila godna tla za programatično utemeljitev. Voditelji in mase strokovničarjev so živeli v svoji veliki večini še globoko v starem političnem mišljenju. Mnogi med njimi so bili v svojih srcih še liberalci ali — kakor v Lancashiru — konservativci! Novi organizaciji so se pridružili, ker so videli v njej boljše orodje za zastopanje strokovnih in socialno-političnih interesov delavstva nego v dotrdanem načinu parlamentarnega zastopstva po delavskih poslancih, ki so delovali v okviru liberalne ali konservativne stranke. Osnovnega nasprotja do obeh starih strank se pa niso zavedali.

Tej politično amorfni (brezoblični) večini so stale nasproti socialistične družbe, ki so zopet zastopale tri popolnoma različne tipe socialističnega mišljenja. Najstarejša med njimi — socialdemokratska federacija — je bila marksistično združenje. Fabijška družba se je pa proglasila za protimarksistično, razrednemu boju nenaklonjeno. Neodvisna del. stranka je pa hotela brez vsake revolucijonarne doktrine najti neko srednjo pot in s svojim močno čustvenim tonom apelirati na široke množice. Če se niti te tri soc. družbe niso mogle zediniti na en program, je bilo to tem manj pričakovati od strokovničarjev.

Tudi v nadaljnjih letih bi pomenil vsak poskus, začrtati končne socialistične cilje, razbitje enotnega političnega nastopanja delavstva.

S svetovno vojno se je položaj bistveno izpremenil. Če je v začetku pomenil program oviro gibanju, je pomenil sedaj ravno najbolj privlačno stran del. stranke. Tako je stranka l. 1918. na svojem kongresu sprejela svoj program, ki ga je že med vojno napisal Webb, ki pripada fabijški struji. Lansko leto je na svojem kongresu v Birminghamu izdelala svoj novi program, ki je od prvega previdnejši. Program je sicer socialističen, toda marksističen ni in se v marsičem razlikuje n. pr. od programa avstrijske socialne demokracije. Prilagodjen je angleškimi razmeram; kaže, da je imel vodja avstrijske socialistične demokracije Otto Bauer prav, ko je rekel:

»Čim bolj se delavski razred vsake dežele približuje oblasti, tako mora v svoji zgodovinski praksi svoje bojne metode vedno bolj prilagajevati posebnostim domačega bojnega terena. Prav tako se pa tudi soc. ideologija delavskega razreda vedno bolj spaja s posebno kulturno dedščino svojega naroda, čim več kulture vase sprejema.«

Mala antanta in Madžarska.

Socialna demokracija proti izjavam madžarskih grofov in fašistov — nositeljev Horthyjevega režima.

Madžarska hoče posnemati Italijo. Horthy vlada absolutno, čeprav še velja navidez na Madžarskem demokracija. Teror, diktatura, plemsko hujskanje in agitacija za Habsburžane

so bistvo madžarske uprave na znotraj, na zunaj pa velika gobezdavost o »krivicah«, ki so se dogodile madžarskemu narodu (seveda zamolče, da so narodu prizadjali te krivice ma-

djarski magnati, ki to še danes delajo).

Te dni so ob devetletnici priredili »patriotični« krogi v Budimpešti demonstracije proti trianonski pogodbi. Na tej priložnosti so izjavljali, da ne bodo trianonske pogodbe nikdar priznali, dalje, da naj sosednje države ne mislijo, da bodo za vedno obdržale ugrabljene dežele Madžarske. Doživela boste še pošten obračun! Madžarom pa pravi protest: Ne izgubljajte hrabrosti in potrpljenja, ker vas bomo osvobodili. Bilo je dovolj neodločnosti. Madžarski narod želi dejanja in revizijo trianonske pogodbe, ki jo treba doseči, ako ne z mirnimi sredstvi, pa tudi z orožjem!

To je ravznamenje vojnih strasti, sovražnega razpoloženja v srednji Evropi.

Pri tej demonstraciji so bili tudi zastopniki tujih držav, ker se jim je obljubilo, da ne bo pri prireditvi nikakršnih izzivanj.

Diplomatski zastopniki so bili razočarani nad nastopom vplivnih Madžarov pri demonstraciji. Zaraditega so sklenile Čehoslovaška, Jugoslavija in Rumunija vložiti protest pri madžarski vladi. Pri prireditvi sta

namreč govorila tudi budimpeštanski župan in predsednik vlade grof Bethlen.

Protesta Male antante pa Madžari ne jemljejo resno. Madžarski zunanji minister je rekel na grožnjo, da se zastopniki Male antante ne bodo več udeleževali podobnih prireditev, da je diplomatskim zastopnikom Male antante na prosto, ali se hočejo udeleževati patriotičnih prireditev ali ne.

Madžarska v svoji aroganci kaže, da ima več ali manj zaslonbe v katerihkoli državah. Akcija Madžarov je sicer obupen krik, ki utegne najti odziva ter vznemirjati mir, ker že konflikt med Malo antanto in Madžarsko je tak, da utegne imeti ob nepovoljni poravnavi spora prej ali slej hujše posledice.

Madžarska aristokracija in madžarski fašizem naj kriče, to nima pomena. Vse ni toliko vredno, da bi se zaradi tega rušilo razpoloženje za trajni mir. Socialni demokrati so k temu vprašanju že povedali svoje mnenje, češ, najprej se naj uvede demokracija, svoboda, izvede potrebne reforme, potem bomo pa govorili o trianonski pogodbi in drugem. Dokler tega ni, madžarska politika ni izraz naroda.

Nova absolutistična država.

Papež je podpisal osnovni zakon nove vaticanske države. Država Vatikan ni velika in ima le okoli 400 prebivalcev, vendar je nje ustava značilna za današnjo dobo. Zakon ima 21 členov.

Prvi člen te nove ustave pravi: Papež kot suveren mesta Vatikan ima popolno zakonodajno, izvršilno in sodno oblast. Če je papež prestol prazen, pride ta oblast na sveti kolegij, ki izdaja najnujnejše zakonite odredbe, katere papež naknadno potrdi.

V Vatikanu, ki je s konstituiranjem nove države postal politični

forum, ne poznajo demokracije, kar se ne zлага z bistvom cerkve. Razumljivo je zaradi tega tudi, da se rimska cerkev vedno in povsod upira demokratičnemu duhu današnjega časa, kar je še prav posebno potrdila takrat, ko je blagoslovila fašistovski simbol.

Cerkev ima svoje dogme in nimamo prav nič proti temu, če se ravna po njih. To je nje pravica. Vsekakor pa bo prodrli tudi v Vatikan polagoma drug duh, ker se napredu končno ne more upirati nobena sila, ki je v zvezi z življenjem človeškega rodu.

Samo gospodarsko gibanje?

(K diskusiji o socializmu in verstvu.)

Iz nekaterih govorov na zadnji skupščini Delavske zbornice in iz pisanja krščansko-socialne »Pravice« ter »Ognja« se je v našem listu pojavila polemika o socializmu, veri in cerkvi. Po zaslugi dopisnika — je diskusija deloma pozabila na glavne stvari, ki jih je povdaril — k, ki je sprožil vso debato ni jo zase zaključil v zadnjih dveh številkah »Delavske Politike« pod naslovom »Drugič in zadnjič«. Ker pa uredništvo te debate še ni zaključilo, se oglašam tretjič, ker mislim, da ne kaže debate kar na sredi prerezati.

Težko je pravzaprav v listu odgovorjati na vse. Mnogo lažje bi bilo to v ustni debati. Kajti dopisnik — k spretno meče svoje trditve in na marsikakšnem mestu piše, tako, da bi bil človek prisiljen odgovorjati skoro na vsak stavek posebej. Preobširen odgovor bi pa ne mogel držati zanimanja bravcev na stalni višini.

Pri pripombah o Dostojevskem in Kantu se ne bom ustavljal. »Slovenec« je privlekel v versko debato komponista Dvořaka. Kaj je treba pisatelje in komponiste vlačiti za las pri debati o socializmu? Nasťevajte jih takrat, ko bomo govorili o literaturi in muziki.

Tudi imena socialističnih ministrov, mislim, da ne spadajo v to debato. Ministri ne podajajo izjav o končnih pogledih socializma, temveč podajajo taktične izjave k dnevnim vprašanjem. Tudi citat iz Marxa »Proletarci vseh dežel, združite se!« ne spada semkaj. V tem geslu je vendar povdarek na tem, da se združi proletarijat vseh dežel za mednarodni boj.

Bistveno je to, da — k vztraja pri trditvi, da je socializem le

»ekonomsko-razredno gibanje brezpravnih in izkoriščanih množic«.

Te očitke, da smo le gospodarsko gibanje brez višje moralne in etične vsebine,

sem bral že večkrat v meščanskem in katoliškem časopisu. Mislim pa, da se moramo marksisti zavarovati proti takemu naziranjju.

Misel, da ima moderni proletarijat bojevati le gospodarski boj proti kapitalizmu, v vprašanju svetovnega naziranja pa biti nevtralen, nasprotuje osnovam našega zgodovinskega materijalizma in politični praksi. Ali se proletarski boj obrača proti meščanskemu svetu v celoti — lai pa sploh ni razredni boj.

Mi nimamo opraviti samo s fabrikanti, tudi ne s samimi strojniki, temveč tudi z meščanskim mišljenjem in z ustanovami, ki idejno meščanski svet podpirajo. Ali mar »Orel«, »Sokol«, »Jutro«, »Slovenec«, »Katoliška akcija«, Mohorjeva družba, kino, Prosvetna zveza itd. — nič ne pomenijo? Ali mar vse te ustanove podpirajo »ekonomsko gibanje brezpravnih«. In »Svoboda«, delavske delovadne enote, in druga izobraževalna društva? Če obvelja stališče nepoznanega mi sodruha — k, moramo delavske izobraževalne organizacije takoj likvidirati. Če smo napram vsakemu svetovnemu nazoru nevtralni, kakor je — k, je potem pač vseeno, v kateri izobraževalni organizaciji je delavec. Če bi to napravili, bi — k kmalu spoznal, kaj pomeni nevtralnost napram svetovnim naziranjem in zgolj gospodarsko gibanje.

— k pravi, da tako kot on tudi dobri kristjani gledajo na delavsko gibanje. Saj ni res. Če bi klerikalizem in katolicizem gledala v socializmu samo gospodarsko gibanje, se ne bi z njim pečala vsaj na ta način ne, kakor se.

In vso zmotbo naziranja sodruha — k lahko vsaledo razvidi, če se vpraša po zadnjih ciljih socializma. Ali misli socializem izpremeniti samo službeno razmerje med delavcem in podjetnikom? Nikakor ne. Z gospodarsko preosnovo bo sla vzporedno

Vaša želja je

imeti čevlje, kateri se dobro piležejo, da so čevlji prvovrstne kvalitete ter po odgovarjajoči najnižji dnevni ceni

Uresničite to željo

z nakupom

KARO

ČEVLJEV

Maribor, Koroška c. 19

preobrazba vse ideologije: pravega mišljenja, vzgojeslovja itd.

Končno pa, ako smo kolikor dosledni, ali je mar mogoče, da svet gledamo z dvojne stališča? Da pripustimo to, da marksizem pravilno presoja družabno razmerje raznih stanov in razredov, v drugih ozirih pa se patekamo k versstvu? Socializem pozna samo dvoje: resničnost in neresničnost. S tem se postavlja na znanstveno stališče. Kar vemo do danes o svetu, se imamo zahvaliti samo znanstveni naziskavi. Versko in idealistično sanjarjenje pa ni in ne bo dalo človeštvu drugega, nego sam nesmisel. Naše gibanje izhaja iz resničnosti za oblikovanje nove resničnosti. Metafizike, sprahajanja po nebesih izven te resničnosti socializem ne more priznavati, ako nčče zatajiti samega sebe.

Sodrug — k spada med one, ki pravijo, da socializem zadovoljuje le materialne človekove potrebe, da pa ne zadovoljuje duha, notranjega človekovega življenja, da proli veri ne more nuditi nič pozitivnega. Takega mišljenja so navadno intelektualci. Toda ti se še menda nikdar niso globoko vprašali, čemu n. pr. moči delavska mati. Kaj je v njeni molitvi, odkod izvira njena molitev? Izhaja iz materialne bede in v molitvi podzavestno prosi boga, da ji nakloni boljše življenje — na tem svetu. Nič ne bo škodovalo, ako povemo ljudem nekaj, kar mislijo, česar se pa ne zavedajo. Kdor je prežet od socialistične ideje, ve, da socializem vsebuje svojo moralo in vse. Socializem je edino pozitivno svetovno naziranje. Versstvo in metafizika pa je samo špekuliranje z nepoznamim.

Stališče — k izvira prav iz idealnih nazlogov. On hoče, da z versko nevtralnostjo dobi socializem vse vernike, z nacionalno nevtralnostjo pa nacionaliste. On hoče veliko ljudi v vrstah, v katerih je sam. Takega mišljenja so premnogi socialisti, ki so sicer osebno brezverci. Tudi to stališče je popolnoma zgrešeno. To se pravi agitirati za socializem, pa pri tem zatajiti njegovo bistvo, njegovo jedro. Ljudi, ki še plavajo v vodah meščanskega mišljenja, hočejo pridobiti s trikomi! Tako se dobiva plačujoče, sicer pa mrtve člane, ne pridobiva in ne vzgaja pa se s tem borcev. Sem za to, da

smo napram takim ljudem taktični (t. j. obzirni, oljudni), sem pa proti temu, da bi prepričevanje in vzgojo zavržli in oboje nadomestili s taktiko.

— k vidi pri krščanskih socialcih nekaj dobrih ljudi in te bi rad imel takoj jutri na svoji strani. Če so to socialisti, bodo našli pravo pot. Slovenska krščanska socialnost ima za seboj cik-cak pot: od Krekovega zavzemanja za razpust železničarske strokovne organizacije do Gosarjevega gledanja na uradništvo in stanovanjsko vprašanje. Naj le krščanska socialnost prebudi svojo pot premnogih zablod — ne dajmo pa mi pri tem izgubiti svoje smeri, svojega kompasa. Bolje je, da po dolgih blodnjah pridejo v gibanje z izklesano miselnostjo, kakor pa da še mi radi njihovih zmož zajadramo v kalne vode.

Imejmo več zaupanja v socializem! Katolicizem je že davno padel pod svoj višek. In če bo ta katolicizem napadal socializem, bodimo prepričani, da bo pri tem tpeel samo katolicizem. Vzemite katolicizmu Rim, prestavite papeža v Rusko kočo na Pohorju, pa boste videli, kaj še drži katolicizem pokonci. En praktičen primer za izid boja med katolicizmom in socializmom je Dunaj. Tam je prolat Seipel hotel razbiti socialno demokracijo, jo je pa nasprotno ojačil, katoliški cerkev je pa spravljal ob 150 tisoč vernikov, ki so javno prestopili iz cerkve v brezverstvo. In pri nas? Za kol-

ko je oslabeo delavsko gibanje v Mariboru radi odkritega svobodomislelnega stališča nekaterih sodrugov?

Seveda je delavsko gibanje v različnih državah v različnem razmerju s cerkvijo in vero. Večinoma uganja v tem vprašanju taktiko. Tam pa obstoja v okviru gibanja močno svobodomislelno gibanje, ki se bo razvilo tudi pri nas, ako se približamo stališču — k.

Precej časa se je upalo, da bo potom taktike prišlo tudi do nekega sporazuma med socializmom in boljševidnim, ki je socializmu neprimerno bližji nego religioznost. Toda danes je že vsakemu jasno, da se bo ta spor končal samo z zmago ene ali druge strani.

V Sloveniji z njeno zgodovinsko tradicijo ne bo nikdar delavske stranke po angleškem vzgledu. Pri nas in versstvo, cerkev ni gotova javna smer tako tesno med seboj združene, da se mi zdi naravnost škodljivo, da bi tu začeli uganjati polovičarstvo. Sem pa seveda za to, da se delavsko gibanje v celoti peča s cerkvenimi in verskimi vprašanji samo v toliko, kolikor to narekuje dnevno življenje.

Končno mislim, da bi bilo dobro, da bi uradništvo povedalo, kaj misli. Njegova zaključna beseda bo menda do nadaljnjih sprememb sveta za vse zveste nanočnike našega lista.

Dnevne novice.

Predpisi za prirejanje zborovanj. Zadnji čas se množijo ovadbe proti našim ljudem v strokovnih organizacijah radi prirejanju zborovanj, sestankov in občinskih zborov društev in strokovnih organizacij. Posebno rigorozno postopajo v tem oziru v okolju šrezkega poglavarstva v Prevaljih. Da ne bo nepotrebnih žrtev, opozarjamo, da je treba v smislu čl. 9. zakona o zaščiti države za vsak sestanek, razven običajnih odborovih sej, dovoljenja upravne oblasti. Zbor pa je treba javiti najpozneje 3 dni poprej, tako, da so do dneva sestanka še polni trije dnevi. Prijavo pa je treba kolekovati s 5 Din za vlogo in 20 Din za rešitev. Da pa morete dokazati pravočasno prijavo, naj se ista odpošlje vsikdar po pošti priporočeno. Če pa jo oddate osebno, si dajte potrditi sprejem. Običajno se oblasti sicer zadovoljijo s prijavo, kolekovano s 5 Din, zlasti v Mariboru je praksa taka. Toda če je upravna oblast rigoroznejša, noben zagovor ne pomaga, ker je zakoniti predpis tak, kot smo ga gori navedli. O tem prestopku sodijo redna sodišča ter je kazen predpisana z zaporom in denarno kaznijo. Na ta način sta bila nedavno obsojena dva sodruga rudarja v Črni vsak po 12 ur in 50 Din kazni, ker je prišla prijava samo dva dni pred sestankom strok. organizacije, recepisa pa nista imela, da bi

dokazala, da sta prijavo pravočasno odposlala. Priporočamo torej previdnost in pa točno izpolnjevanje zakonitih predpisov.

Deložacije v Ljubljani. Občinski svetnik s. Miklošič je interpeliral v občinskem svetu zaradi deložacij 15 strank iz barak na stavbišču družbe »Mali dom«. Istotako je poročal občinski svetnik Likozar o 82 deložacijah, od katerih jih 54 nima občina kam nastaniti. — Iz tega je razvidno, da je v Ljubljani še velika stanovanjska beda. Obenem razglašja tudi mestni magistrat, da nima več prostorov, kamor bi shranjevala pohištvo deložirancev. Tako sliko imamo. In vendar se še hišni posestniki in nekateri drugi »moderni« gospodje protivijo stanovanjski akciji ter so celo povzročili, da je bil proračun mestne občine črtan. Še se spominjamo, kako je predsednik društva hišnih posestnikov na debelo govoril, da je dovolj stanovanj in če jih ne bo, jih bodo hišni posestniki preskrbeli. Danes se je pa predsednik hišnih posestnikov skril in molči, ker je dosegel, kar je hotel — za hišne posestnike.

Ljubljanski občinski svet je imel v torek sejo, na kateri se je obravnaval reducirani proračun, gradbeno poročilo, regulacija Ljublanice in druge zadeve. — V upravni odbor

Razpečava v kraljevini SHS
Fran Ks. Lešnik, Maribor, Cankarjeva ul. 26.

Mestne hranilnice ljubljanske je bil izvoljen s. Miklošič.

Iz Belgrada obetajo konkordat. Iz Belgrada poročajo, da se s povratkom ministra dr. Marinkovića prično resna pogajanja z Vatikanom za sklenitev konkordata. Dr. Marinković pravi, da bo pogajanja sam vodil z nuncijem Pelegrinettijem. Ob tej priliki se bodo posvetovali tudi o imenovanju jugoslovanskega kardinala.

Za rektorja ljubljanske univerze je izvolil vseučiliški svet profesorja pravne fakultete dr. Metoda Dolenc. **Nova ustava vatikanske države** pozna določbo o smrtni kazni. Vsak zločin proti življenju in varnosti papeža se kaznuje s smrtjo.

Slovenska podpora enota v Ameriki je imela pred štirinajstimi dnevi svoj deveti kongres v Čikagu. Prihodnji kongres se bo vršil leta 1933. zopet v Čikagu. Predsednikom je izvoljen Vincenc Cankar; podpredsednika sta Andrej Vidrih in J. Lotrich; namestnik predsednika Frank Barbič; glavni tajnik A. Vidler, bolniški tajnik Blaž Novak, namestnik Lovro Gradišek; glavni blagajnik John Vogrič, namestnik Ludvik Medvedšek; upravitelj »Prosvete« Filip Godina; urednik »Prosvete« in drugih publikacij Ivan Molek. — Po kongresu se je pričela velika akcija za pridobivanje članov.

Tudi grški monarhisti se kujajo. V grški zbornici je 27 monarhističnih poslancev, v senatu pa 8. Sklenili so, da ne pridejo več na sejo, ker je Venizelos sprejel v vlado bivšega ministra Gonatosa, ki je bil takrat, ko so ustrelili monarhistične ministre Gunarisove vlade, ministrski predsednik. Upajo, da Venizelos izključi Gonatosa iz vlade.

Cene kruhu v Zagrebu. Na intervencijo mestne občine je tržno nad-

Talpa:

Cerkvenikov „Greh“, Talpov zločin in nedolžnost slovenskih kritikov.

1.

Odgovor v »Jutru« štev. 132. me ni mogel prepričati o nasprotnem, kar sem trdil v članku »Proletarska književnost v luči meščanskega časopisja«. Ne mene in še marsikoga drugega tudi ne! Zato preidem na dnevni red, k analizi obsojenega Cerkvenikovega »Greha«. Da mi pa ne bo treba kritičnega razbora dela prekiniti s principijelnimi razjasnitvami, zato najprej še nekaj splošnih opazk!

Meščan slovenske sorte zahteva od pisateljev pred vsem zabavne knjige, ki fungira v njih današnji družabni red kot nekaj samo po sebi umevnega in večno neizpremenljivega. Delo, ki le z besedico omenja, da bi bilo lahko na svetu marsikaj drugače, ali pa delo, ki celo graja obstoječe, je »tendenciozno«, »pretirano«, je mladini nevarno in ne spada niti v lepi vezavi z zlato obrezo v salonsko omaro, še manj pa v umetnost. Čul sem gospoda, ki je rekel ob Seliškarjevem »Pismu«: »Čemu pa tale Seliškar ne opeva rajši gospodarja, ki je dober s svojo dekle? To bi vsaj ne bilo banalno!« Kar pa je banalno v poeziji, ni banalno v življenju, kajti meščanstvo počenja še mnogo hujše stvari, kot so opisane v »Pismu« ali pa »Grehu«. A v realnem življenju je to

samo po sebi umevno in nihče se radi tega ne razburja. Meščan si misli: Kar spada pod paragraf, o tem naj se razpravlja pred sodnijo, če se da seveda kaj dokazati, v literaturi pa nas pustite s takimi stvarmi pri miru; ta naj služi opevanju meščanskih »vrlin«, če je namenjena mladini, dobri prebavi in pa »nedolžni« pikantnosti, če je namenjena gospodom »über vierzig«. Zato pričakuje naš meščan od kritika, ki piše v njegove liste, obsodbo vsakega dela, ki mu leže pod kožo, izprašuje vest in ki ga sili k razmišljanju. In čemu bi kritiki ne ustregli občinstvu, če je »okus« tak? V tem je jedro slovenske kritike!

Spor za »Greh« in proti njemu se je zanesel tudi v Maribor. Ker mi je neki meščan izrazil mnenje, da »Greh« »prav za prav« ne spada v proletarsko književnost, češ, da je zgolj »seksualna« drama, si moramo biti na jasnem tudi v tem vprašanju. — Vsakdo, kdor je pogledal v abecednik sociologije, ve, da predstavlja družabni red cel kompleks problemov. Njega manifestacije se ne javljajo samo v razrednem boju, temveč tudi v celotnem mišljenju in čustvovanju človeštva, v javni morali, vzgoji, družinskem življenju itd. Vsako literarno delo, ki razgrinja napake današnjega družabnega reda ali pa njega kvarni vpliv na družino, vzgojo itd., spada v proletarsko književnost. Napačno je torej misliti, da spada sem samo ona književnost, ki »šturma« na kapitaliste in jih predstavlja kot pijavke delovnih mas. Kot celoto bi smatral

tako proletarsko književnost za pomankljivo, ker bi ne izčrpala problema v vsej celoti. Cerkvenik obravnava problem razmerja med možem in ženo in preko žene popolnoma zavestno obtožuje družbo in njen način vzgoje, usmerjen ravno pod vplivom družbe samo v eno točko: denar: »Niste me učili trpeti. In prav ste imeli, a čudim se tebi (Ljubimcu), ki si bil poleg moje matere moj najpomembnejši vzgojitelj, čudim se, da se zdaj čudiš! Kakor sta me privezala ob kol, sem rasla. Smer mojega stebila sta določila vidva. Če pa se je deblo dvignilo v isti smeri višje, nego sta mislila, da se bo kdaj dvignilo, sta bila pač slaba računarja. Po poti hodim, ki sta mi jo pokazala...« Prav zato spada Cerkvenikov »Greh« v socialno književnost prav tako kot n. pr. Kreftov roman »Človek mrtvaških lobanj«.

Poglavje o kritiki je gotovo najzalogostnejše poglavje v slovenski kulturni zgodovini. Rdečica sramu mora oblit vsakega poštenega Slovenca, ko čita v pripombah k Zbranim spisom Ivana Cankarja ono, kar so takrat kritiki pisali o njegovih delih. Danes moramo konstatirati, da se današnja kritika v dnevnikih niti za las ne razlikuje od nekdanje. Kar pa je napravila s Cerkvenikom, je vsakakor — bravurnost. Ker je bilo že tako »v zraku«, da »Greh« propade, ga je bilo treba tudi definitivno pokopati. Eden izmed kritikov, ki je očitvidno pristaš l'art pour l'artizma in da zato mnogo na zunanjo formo, ga pokopuje s tem, da razglašja, da je drama »formalno« slaba; pri tem

se trdno drži načela, da ima »dramatika svoje zakone, ki so rigoroznejši od življenske vsakdanjosti« in ti zakoni so po piščevem mnenju menda večni. Z dokazovanjem o »slabi« formi Vam raztrgam lahko vso moderno rusko literaturo, če jo seveda čitam ne z razumom, temveč z Grafenauerjevo Slovensko čitanko I. za srednje šole v roki. — Drugi kritik je zopet dokazal, da niti ne pozna in ne razume dobro vsebine, kajti trdi stvari, ki jih ni avtor nikjer zapisal, tako n. pr.: da je hotela žena na ljubimčevo zahtevo umoriti drugega moža, medtem ko ga v resnici skuša umoriti radi tega, da bi ga obvarovala pred groznim razočaranjem. — Najbolj imeniten pa je tretji kritik, ki ga odlikujeta filozofsko »čudenje« in pa neka simpatična radovednost. Tam pri drugi sceni je postal pozoren in si je mislil, gledajoč ženo in drugega moža v razgovoru: »Lej jo, lej babnico, ta je pa kerle, samo kako ga ovija krog prsta« in na to ni mogel pozabiti, dokler ni zastor zadnjikrat padel; zato pa je seveda to nekaka »moralna« ali nauk drame. Poleg na ženo je osredotočil svoje zanimanje tudi na neki testament; za dediče je namreč strašno važno, kje je testament — to je res. Najbolj se pa zanima za separé. »Kje imajo na vasi takle separé z natakariji in godbo, ne vem.« Sodrug Cerkvenik, upam, da ste razumeli, kako in kaj, in da ste postregli g. kritiku že z natančnejšimi informacijami.

(Dalje prihodnjic.)

zorništvu določilo kruhu naslednje cene za kg: belemu 4.50 Din, polbelemu 4.25 Din, črnemu 3.50 Din. Cene stopijo v četrtek v veljavo. Glede finega peciva se bodo vršila pogajanja. — Ljubljana pa čaka, kaj bo rekla pekovska mojstrska združenja.

Zagovorniki obojenega Puniše Račiča so vložili pritožbe proti obsodbi Račiča. Apelacijsko sodišče bo pa razpravljalo o pritožbi najbrže šele jeseni, ker se v kratkem prično sodne počitnice.

Ali se bo angleška vlada vtikala v razmere drugih držav ali ne. Mednarodni običaj je, da se tuje države ne vtikajo v notranje razmere posameznih držav. Zlasti angleški politiki varujejo to načelo na zunanji. Vendar je zmota, če kdo misli, da politika velike države ne bi vplivala na dogodke in razvoj v drugih državah. Omenimo le konferenco dela. Na prejšnji seji konference dela je Anglija rogovila prot osemurnemu delavniku, na sedanjih konferenci, ko je na Angleškem že delavska vlada, so angleške predloge za poslabšanje delovnega časa celo vladni zastopniki zavrgli. Isto je v drugih vprašanjih. Ako se v kakšni državi pokažejo nezdružive razmere z ozirom na mir ali v drugih važnih vprašanjih, lahko vpliva vplivna država potom mednarodnih zvez, da se razmere revidirajo. Zlasti je ta vpliv velik danes, ker so države med seboj materialno odvisne.

Macdonald in Hoover. Macdonald je izjavil, da obišče predsednika Zedinjenih držav Hooverja v Ameriki, ker hoče Zedinjene države pridobiti za sodelovanje v Zvezi narodov. Hoover je izobražen moderni kapitalist, ki pozna pomen svetovnega mira, kakor tudi pomen razorožitve v interesu narodnega gospodarstva. Zato je jako verjetno, da bo Macdonald akcija za mir uspela, tembolj, ker sta tako Macdonald kakor Hoover prepričana pristaša mirnega razvoja, kar daje akciji veliko moralno podobo.

Rezultati angleških volitev. Doslej ima Delavska stranka 298 poslancev, konservativna 259, liberalna 58 in drugih mandatov je 8. Vrši se še dopolnilna volitev v okrožju Rugbyja v četrtek.

Spor med malo antanto in Madžarsko. Zaradi znanih demonstracij v Budimpešti proti trianonski pogodbi in govorov ob njih prireditvi, bo mala antanta protestirala pri Zvezi narodov.

Nemška komunistična stranka ima te dni svoj strankin zbor v Berlinu. Za častnega predsednika je bil izvoljen Stalin, za izvršujočega pa Pick, ki je v svojem govoru strastno napadal nemške socialne demokrate.

Komunistični 1. avgust. Komunistom več ne zadostuje 1. maj kot praznik dela češ, da so si ga osvojili oportunisti. Zato so določili 1. avgust kot praznik komunistične internacionale. Ob tej priliki groze v Berlinu komunisti z novimi nemiri in demonstracijami.

Zadnji avstro-ogrski zunanji minister grof Julij Andrássy je v Budimpešti pe operaciji v 69. letu starosti umrl. Andrássy je bil liberalec in važen ogrski publicist. Poleg Stefana Tisze je bil najpomembnejši politik na Ogrskem.

Stahlhelm in Heimwehr. Nemški in avstrijski fašisti se nameravajo organizatorično združiti, za kar zlasti pledira prosluli Pabst. Če pride do tega, potem se bosta tudi nemška republikanska organizacija »Schwarzrot-gold« in avstrijski republikanski »Schutzbund« združila, kar bo zaostrostni protiutež proti reakciji nemškega fašizma.

Protizidovske izgrede so povzročili poljski nacionalistični visokoskolci v Lvovu. Poljski vladni listi pozivajo k stroгим ukrepom proti nacionalističnemu hujskanju.

Presa v Moskvi. V Moskvi je bila te dni otvorenja mednarodna razstava tiska, ki je baje večja, kakor je bila lansko leto v Kölnu, kjer je bil razstavljen tisk v 104 jezikih, medtem ko je v Moskvi razstavljen tisk v 143 jezikih iz 167 dežel. Zastopana so celo najprimitivnejša ljudstva, kakor Papuanci, Culukafri, tisk iz pacifičnih otokov, iz vse Afrike, Azije in Grönlandije. Kajpada na tej razstavi ni posebnega katoliškega oddelka, kakor je bil lani v Kölnu, zato evropsko časopisje o tej razstavi molči.

Ropar Jakopin aretiran. Jakopin je hotel vstopiti v Zidanem mostu v brzovlak, ki ga je pa zamudil. Sedel je potem v drugi razred prihodnjega osebnega vlaka. Z vlakom se je vozil tudi orožnik Toplak, ki je po sumljivem vedenju spoznal Jakopina in ga dal aretirati. Jakopina so imenovali strah Dolenjske.

Kultura.

Akademija meščanskih šol v Ljubljani.

(9. junija 1929.)

Za desetletnico obstoja meščanskih šol so meščanske šole Slovenije priredile razstavo risb, slik, ročnih del i. dr. na velesejmu, v nedeljo pa so gojenci in gojenke meščanskih šol priredili dve akademiji v veliki unionski dvorani in sicer popoldan ob 15. in zvečer ob 20. uri. Sodelovali so gojenci in gojenke meščanskih šol iz Ljubljane, Škofje Loke, Trbovelj, Št. Vida, Tržiča in Rakeka. Dvorana je bila obakrat precej dobro zasedena, zlasti po mladini, ki je z veseljem in iz solidarnosti ploskala izvajajočim.

Pa tudi iz hvaležnosti. Zakaj ves spored so izvajajoči mladi in dekleta podali z vso samozavestjo in so storili vse po svojih močeh. Že dejstvo samo, da nastopa meščanskošolska mladina na odru s koncertnimi točkami, je vse hvale vredna in treba je le častitati mladini in njenim učiteljem. Na sporedu so bili zborovski nastopi, rajalno-pevski, zborna deklamacija, orkestralne točke in za sklep nastopa vseh sodelujočih mladih pevcev in pevke v spremljevanjem orkestra. Zadnji del je bil vsekakor višek akademije. Orkester je s sigurnostjo in z dovršenostjo odigral štiri komade (Parma, Gervais, Smetana) pod vodstvom učitelja Repovša, nakar so dobesedno nagnetli na oder vse na akademiji sodelujoče mlade pevke in pevce (400—500 po številu), ki so s spremljevanjem orkestra zapeli Adamičevi »Krist je vstal« in »Pomlad v Galiciji«, Davorina Jenka zbor ciganov iz spevoigre »Vračara« in za zaključek dr. Schwabov pevski valček »Dobro jutro«. Pogled na to množico izvajajoče mladine je bil navduševalen. Izvedli so te točke z neverjetno popolnostjo in disciplino. Skladbe, preproste in lahko dostopne za občinstvo, so užgale. Po vsaki točki je nastalo naravnost kričanje v dvorani in so morali Jenkov zbor ciganov ponoviti.

Posebej pa nas je še zanimala točka v prvem delu sporeda, zborna deklamacija meščanske šole v Št. Vidu. Kakih 15 fantov je skupno zdeklamiralo Zupančičevo efektivno »Pesem mladine«. Zdeklamirali so pogumno in zvesto, kakor jih je bil bržkone naučil učitelj. Bil je to prvi »šprehkor«, izvajan v Ljubljani na koncertnem odru. To je sicer bila kolektivna deklamacija, a deklamirano je bilo slabo. Vsekakor je tega kriv učitelj, ki ni znal niti razgibati tempo, niti ravnati z glasovi izvajajočih. Ponokod niso niti povdarili stavkovni, miselni akcent, kar je prva zahteva vsake deklamacije, pa tudi kolektivne. Preveč šolarsko, avtomatično, kakor je bil tudi njihov vprav militaristični prihod na oder. Gojenci pa so podali deklamacijo, kakor so bili naučeni in to s korajžo in veseljem.

(Mimogrede: Sodrugi in sodružice, meščanskošolska mladina je nastopila s »šprehkorom«, ki so ga prvi začeli gojiti pravi delavci. In vi? Naj nas drugi prehitite v tem, kar je predvsem naše?)

Obe akademiji v nedeljo 9. t. m. sta torej uspeli. V mladino, ki stoji na taki kulturni stopnji, lahko zaupamo. —eč.

Sprehod v parku ni nikoli prijeten, če ste prej imeli težkega dela ali če Vas še čaka. — Ako jemljete za pranje perila Schichtov »RADION«, bo pranje za Vas zabava.

Izseljevanje slovenskega delavstva v Nemčijo in Francijo

Zadnje čase poroča dnevno časopisje prav pogostoma o delavskih transportih v Nemčijo in Francijo. Skoro vsak teden pasirajo večje ali manjše skupine slovenskih poljskih in industrijskih delavcev in delavk mejo pri Mariboru, na potu preko Avstrije v Nemčijo, ali pa Avstrije

„Mi se mnogo izprehajamo,“

pravi mlada gospa Mica. „Časa imamo dosti, pa tudi gospodinjstvo me preveč ne utruja, ker peremo tako, da vzamemo RADION, ki pere sam.“

Varuje perilo!

in Nemčije v Francijo. Naravno, da je ta izseljevalna akcija zbudila veliko pozornost v javnosti, zlasti v delavski javnosti, in je zato potrebno, da informiramo tu naše čitatelje in naše organizacije o tem važnem socialnem delu ter opozorimo obenem poklicane činitelje, da se mora to delo nadaljevati in podpirati.

Ta izseljevalna akcija se tiče v prvi vrsti slovenskega poljskega in industrijskega delavstva, čeprav se pridružujejo češče tem transportom tudi delavske skupine iz Hrvatske, Bosne in Dalmacije. Glavni kader dosedanjih izseljencev tvorijo vendar Slovenci, in se je to izseljevanje pravzaprav začelo že lani, ko se je sklenil sporazum med našo in nemško vlado o izseljevanju naših poljskih delavcev v Nemčijo in je mariborska Borza dela poslala v smislu tega sporazuma v Nemčijo prve skupine naših sezonskih delavcev, ki so se lani na jesen vrnile, zadovoljne s plačilnimi in prehranjevalnimi razmerami, saj so ljudje prinesli domov razmeroma čedne prihranke. Dober uspeh lanske izseljevalne akcije je vplival, da so se naši ljudje letos trumoma prijavljali za sezonsko delo v Nemčijo in da so tudi delodajalci v Nemčiji zahtevali več naših delavcev in delavk.

Pripomniti treba, da je doslej Nemčija jemala v glavnem sezonske delavce le iz Poljske — letno okrog 100.000 delovnih moči. Delodajalci so se sčasoma na delavce in delavke iz Poljske privadili, zato jih je treba na naročevanje jugoslovanske delovne sile šele pripraviti. Opaža se, da so letos zahtevali naše delavce v glavnem delodajalci iz onih provinc v Nemčiji, kjer so te naše delovne moči že lani delale. Ker je bila že letos zahteva po naših delavcih ve-

liko večja kot lani, je računati, da se bo prihodnjo pomlad zaposlilo v Nemčiji še nekolikokrat več delavcev in delavk kot letos.

Omenjeni zadevni sporazum med našo in nemško vlado, ki je bil lani objavljen v »Službenih Novinah«, ureja način najemanja delavcev in delavk, plačilne in prehranjevalne pogoje, socialno-politične zaščitne pravice naših delavcev, urejevanje eventualnih delovnih sporov, itd. V glavnem je sporazum sestavljen po načelu, da imajo naši poljski delavci iste pravice kot domači nemški poljski delavci: Isto plačo, isto prehrano, isto bolniško in nezgodno zavarovanje, itd. Plače so regulirane po uradno določenem tarifu, ki velja za posamezne province v Nemčiji. Ta tarif je pa različen. Province s plodovito zemljo, imajo nižjo urnino in ugodnejši akord, province z manj plodovito zemljo pa višjo urnino in manj ugoden akord. Delavci in delavke dobivajo namreč urnino in akord. V glavnem se zaslužek delavcev v različnih provincah z različnim tarifom na ta način vendarle izravna. V eni provinci zasluži delavec več na urnini, na drugi več na akordu. Povprečni delavec zaslužek znaša na ta način od 30—33 pfenigov na uro (približno 4 Din na uro; ljudje dobivajo obenem, razume se, vso hrano). Delavke zaslužijo nekoliko manj, boljši delavci pa nekoliko več.

Ker se zlasti v času visoke sezone dela več kot 8 ur dnevno, zaslužijo delavci čistega približno 40 dinarjev dnevno.

Pri letošnji najemalni sezoni bi bila Nemčija vzela mnogo več delavcev in delavk, da ni letošnja huda in dolgo trajajoča zima zadrževala delodajalce, da so začeli šele kasno

naročevati sezonske delovne moči. Najmanjše se vrši na osnovi posebne delovne pogodbe, ki se jo izpolni v štirih izdihih. Na pogodbah je ime delodajalca in najetih delovnih moči, obenem so na pogodbi navedeni vsi delovni pogoji, plače in množina hrane, ki jo mora v različnem blagu dobiti, najeta delovna moč, prazniki in dnevni delovni čas, itd. Naš poljski delavec ali delavka sta obenem zavarovana proti boleznim in nezgodam, plačujeta svoj del prispevka kakor nemški poljski delavec in uživata iste zavarovalne pravice. To so menda prvi jugoslovanski poljski delavci, ki so socialno zavarovani proti boleznim in nezgodam, žal, da imajo to pravico le v tujini, in ne doma!

Poljski delavci so se letos v večini najeli le v Prekmurju, kjer je poljski proletarijat tako številen.

Čim bo narasla zahteva po naših poljskih delavcih v Nemčiji, se bo to najmanjše razširilo tudi na druge okraje in oblasti Slovenije.

Obenem z najemalno akcijo za Nemčijo, ki potrebuje le poljske delovne moči — svojega industrijskega delavstva ima Nemčija več kot dovolj — je Borza dela v Mariboru stopila v stik s francoskim društvom za emigracijo in z jugoslovanskim izseljeniškim komisarijatom, da bi se naše delavstvo, in to ne samo poljsko, nego tudi industrijsko kvalificirano in nekvalificirano delavstvo, zaposlovalo pod urejenimi pogoji tudi v Franciji, ki potrebuje poleg poljskega, tudi mnogo industrijskega delavstva, pomožnega in kvalificiranega (zlasti opekarje, rudarje, itd.).

Pritisk delavstva v Prekmurju in v drugih okrajih Slovenije je bil tekom cele najemalne sezone za Nemčijo tako močan, da je bilo jasno, da ne bo mogoče vse te brezposelne delavce obvezati za Nemčijo. Francoško društvo je bilo pripravljeno najeti tudi s svoje strani več naših delavcev in delavk, tako da so se obenem z delavskimi transporti za Nemčijo organizirali tudi transporti za Francijo. Najemanje sezonskega delavstva za Nemčijo je letos v glavnem zaključeno, najemanje za Francijo se nadaljuje.

Skupno je bilo doslej od začetka marca letos do konca maja najetih in odpremljenih v Nemčijo in v Francijo nad 2000 oseb.

Pripomnimo naj, da je tudi iz večine pisem, ki nam jih pošiljajo delavci, ki so bili letos poslani v Francijo, razvidno, da so z delovnimi pogoji in s plačo zadovoljni. Neki delavec, ki je odšel meseca aprila na tovarniško delo v Francijo, nam piše, da dobiva za 10 frankov dnevno

izborna hrano, stanovanje ga stane malenkost, kupil si je končno obleko in perilo in koncem meseca dal na stran 200 frankov. Piše, da more vsak delavec, ki dela in če se še tako dobro (proletarsko vzeto!) hrani in oblači, prihraniti nekaj stotakov mesečno, kar ne bi mogel doma nikoli!

Vsa ta izseljevalna akcija pa ni samo iz teh vidikov važna. V Sloveniji imamo stalno armado brezposelnih tako med poljskim kakor tudi med industrijskim delavstvom. Brezposelnost poljskega proletarijata povzroča popolno zadolženje in propadanje onih malih kmečkih ekonomij, ki jih ti kočarji in gruntarji posedujejo, brezposelnost našega industrijskega proletarijata pa rodi vse one strašne posledice, ki jih vsi predobro poznamo. V zimskih mesecih strahote stradanja, v poletnih mesecih pa propadanje delovne sile za nesramno nizke mezde. Propadanje delavstva za časa brezposelnosti in propadanje vsled škandaloznega zasluzka, tudi za časa, ko delavec slučajno vlovi nekaj dela!

Razbremeniti treba prenatrpanost slovenskega delovnega trga, to je prvo in glavno, ako se hoče rešiti naše delavstvo popolnega fizičnega, moralnega in socialnega propadanja, urediti končno njegove plačilne in delovne pogoje doma.

Sleherno pobijanje take akcije se mora takoj obsoditi, ker je namen prozoren. Marsikdo bi rad, da bi sedanja prenatrpanost delovnega trga vladala še dalje, da bi dobili vedno ceno delovno moč — dalekoviden nacionalni ekonom in socialni delavec pa bo uvidel, da more dežela in njeno gospodarstvo imeti od tega samo ogromen profit. Izgovor, da bi nam primanjkovalo delovnih moči doma, ne drži. Delovnih moči je doma še vedno in jih bo na žalost še dolgo vedno dovolj in preveč. Poljska vlada podpira to izseljevanje z vsemi močmi, še celo češka, ki nima skoro nobene brezposelnosti! Že vedo, zakaj. Poljaki pošiljajo vsako jesen v Nemčijo 100.000 svojih sezonskih delavcev, v Francijo ima Poljska do danes pol milijona svojih poljskih in industrijskih delavcev in delavk.

Prihranki teh delavcev, ki prihajajo redoma domov, dvigajo nacionalno imovino in ekonomijo in ojačujejo državne finance! Tako delo je za delavce socialno pomembno, ni pa nič manj pomembno za narodno gospodarstvo.

Vzemimo samo naš primer, kjer smo pravzaprav šele na začetku izseljevalne akcije. Ko se bodo letošnjo jesen vrnili naši sezonski delavci iz Nemčije, pride ž njimi vred v deželo na njihovih skupnih prihrankih najmanj 5.000.000 Din denarja,

da ne govorimo o prihrankih, ki jih spotoma pošiljajo domov izseljenci v Franciji. V gospodarstvu in trgovini male Slovenije se bo ta plus na narodovem imetju prav močno poznal.

To akcijo moremo v danih razmerah samo priporočati kot vrlo potrebno in v vsakem pogledu, tako za delavstvo kot za narodno gospodarstvo vrlo koristno.

O stvari bomo spotoma informirali vse naše člane in čitatelje.

Še danes se vpiši v Cankarjevo družbo!

Marlbor.

Kolekovanje stanovanjskih odpovedi. Z novim stanovanjskim zakonom, ki je zelo omejil zaščito najemnikov, se je tudi kolekovanje stanovanjskih odpovedi znatno spremenilo. Sodišče namreč loči kolekovanje pri odpovedih za zaščitene in nezaščitene najemnike. V prvem slučaju je treba kolekovati odpoved s 25 Din in v slučaju ugovora mora hišni lastnik dokolekovati odpoved še s 30 D. Če pa je najemnik nezaščiten, ne veljajo gornja določila, ampak mora hišni lastnik v slučaju ugovorov kolekovati odpoved še s 300 Din, tako, da ga stane že kolekovanje samo 325 Din. To velja za vse odpovedi proti onim najemnikom, ki niso več zaščiteni v mestu, čeprav tam še velja stanovanjski zakon, kjer je vsaj 10.000 prebivalcev. Ker pa izven mest, torej v krajih pod 10.000 prebivalcev stanovanjska zaščita sploh ne velja več, morajo hišni lastniki n. pr. v Studencih, Krčevini, Pobrežju itd. v slučaju, da vložijo najemnik ugovore, odpovedi vedno dokolekovati še 300 Din. Tega seveda marsikak hišni lastnik ne stori rad in ni pričakoval ob vložitvi odpovedi in tako je sodišče zadnji čas v Mariboru zavrnilo že celo vrsto odpovedi, ker hišni lastniki niso položili 300 Din takse,

ki bi jih v največ slučajih tudi težko dobili od najemnika nazaj. To objavljamo najemnikom v informacijo, ki se naj ne vstrašijo že vsake odpovedi, če tudi niso več zaščiteni. Hišni lastniki tudi dostikrat ne znajo vlagati pravihni odgovodi in se je zato dobro vsikdar posvetovati, predno se udate odpovedi in izpostavite nevarnosti deložacije. Našim čitateljem radevolje dajemo informacije v naši pisarni na Ruški cesti 5.

Dramatični odsek »Svobode« v Mariboru sklicuje za ponedeljek, dne 17. junija, važen članski sestanek ob 20. uri v Ljudskem domu na Ruški cesti. Dolžnost vseh članov je, da se sestanka sigurno udeležijo, ker se bo sklepalo o programu in določitvi vlog.

Celje.

Hišna preiskava in suspendiranje mandata občinskega odbornika. Dne 29. maja se je vršila hišna preiskava v stanovanju s. Alojzija Leskoška, katero je vodil policijski agent g. Čuk s še dvema pomočnikoma. Ob priliki preiskave so mu zaplenili eno pismo ter eno pismo od žene. Dne 31. maja je moral Leskošek na policijo v svrhu stroge zaslusbe. Drugega se ni nič zgodilo. Dne 13. junija je prejel s. Leskošek odlok gospoda sreskega poglavarja, s katerim se mu naznanja, da je njegov mandat obč. odbornika razveljavljen. Odlok se glasi:

Sreski poglavar v Celju.
Pov. broj 466/3. Celje, 11. jun. 1929.

Gospod

Leskošek Alojz,
strokovni tajnik

Celje.

Po nalogu gospoda velikega župana mariborske oblasti z dne 7. junija 1929, S. br. 165/202., Vas do nadaljne odredbe suspendiram od mesta občinskega odbornika mestne občine Celje.

Sreski poglavar: Dr. Hubald s. r.

Podružnica »Svobode« priredi v nedeljo, dne 16. junija 1929, v gostilni »Jugoslovan« v Gaberju svojo vrtno veselico s plesom ter prosto zabavo. Ker je čist dobiček namenjen za vzdrževanje pevskega zbora, se prosí sodružice ter sodruge, da se v obilnem številu udeležijo zabave. Začetek ob 14. uri.

Prva mariborska delavska pekarna

naznanja, da prodaja od danes naprej, to je od
torika, dne 11. junija 1929

črni in beli kruh

za 50 para pri 1 kg cenejše, torej stane beli
kruh pro kg Din 4.50 in črni kruh pro kg Din 4.—

RAZPIS.

Županstvo trga Trbovlje razpisuje za **zgradbo javnega kopališča v Trbovljah** sledeča dela:

1. Centralno kurjavo, vodovod in kopalno opremo.
2. Pečarska dela in oblogo sten s pločicami.
3. Pleskarska in soboslikarska dela.
4. Steklarska dela.

Ofertalni pripomočki se dobe v občinski pisarni med uradnimi urami. — Pravilno kolkovane ponudbe je vložiti do **1. Julija t. l. do 12. ure.** Kasneje dospelje se ne bo upoštevalo.

Županstvo trga Trbovlje, 13. junija 1929.

Župan: **Ig. Sitter**, s. r.

P. n.

Centenemu občinstvu naznanjam, da sem danes, 15. junija 1929, otvoril na **Rotovškem trgu št. 8**

gostilno Rotovž

Točil bom prvovrstna pristna dalmatinska in štajerska vina kakor tudi pivo. **Dnevno sveže morske ribe na več načinov pripravljene.** Topla in mrzla jedila po najnižjih cenah. Postrežba točna. Za obilen obisk se priporočam **JOSIP POVODNIK.**

14dnevna reklamna prodaja perila

od 1. do 15. junija

po izvanredno znižanih cenah,

da se vsakdo lahko prepriča o izredno dobri kvaliteti in izdelavi srajc iz **tvorniške zaloge perila**

J. KARNIČNIK, Maribor, Glavni trg 11

Pridobivajte naročnike

za „Delavsko Politiko!“

Kovinarji na Teznu in Mariboru.

Tajništvo posluje na Ruški cesti št. 5 vsako nedeljo od 9. do 12. ure dopoldne in vsako sredo od 18. do 20. ure zvečer. Člani dobe istotam vse informacije.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20.